Vuoden 2013 Ayrshirekasvattaja

JOUKOLAN AYRSHIRE

Suomen Ayrshirekasvattajat palkitsi syyskokouksessaan Vuokatissa Vuoden 2013 Ayrshirekasvattajana Joukolan Ayrshiren eli Laura ja Jouko Laiholahden perheineen. Valinta on hyvin perusteltu, sillä Joukolan Ayrshire on elävä näyteikkuna rotuun menestyksekkään näyttelytoiminnan, upeiden kotisivujen, kymmenien jalostuseläinten myynnin, avointen ovien päivien ja tilavierailukohteena toimimisen kautta. Laura on yksi Suomen Ayrshirekasvattajien perustajajäsenistä ja ehti toimia Suomen Ayrshirekasvattajien hallituksessa kymmenen vuotta, joista yhdeksän ensimmäistä vuotta sihteerinä.

Jouko Laiholahti aloitti tilanpidon vuonna 1989 seitsemällä lehmällä ja pian Lauran tultua mukaan kuvioihin alettiin paneutua jalostukseen ja kasvattaa karjamäärää. Uusi pihatto rakennettiin vuonna 2002, mutta se tuhoutui tulipalossa pääsiäisenä 2009. Onneksi kaikki eläimet saatiin pelastettua ja raunioille nousi parannettu painos edellisestä navetasta vuoden 2009 aikana. Uudessa verhoseinäisessä vinokuivikepihatossa on aperuokinta kioskeilla, 2 x 8 kalanruotolypsyasema ja tilaa 70 - 80 lehmälle.

Laura on Suomen Ayrshirekasvattajien perustajajäseniä ja

Joukolan Ayrshiren tiimi, Laiholahden perhe (vas.) Linda, Jouko, Ola-Pekka, Laura ja Lilli. Kuva Elly Geverink.

Vuoden 2013 Ayrshirekasvattaja

muistelee yhdistyksen perustamisvaiheita näin: "Ayrshiren Maailmankongressi Englannissa vuonna 2000 oli Suomen kannalta erittäin merkityksellinen, koska se antoi kongressiin osallistuneille Mirja Koljoselle, Sari Alhaiselle ja Anna-Maija Pohjolalle selvän näkemyksen, että oma rotuyhdistys on se, mitä ayrshire Suomessakin tarvitsee. Mirja Koljonen, Sari Alhainen ja Anna-Maija Pohjola kutsuivat tahoillaan ayrshirerodusta kiinnostuneita karjanomistajia koolle ja Suomen Ayrshirekasvattajat ry perustettiin Ikaalisissa syyskuussa 2000." Laura valittiin uuden yhdistyksen sihteeriksi, ja hän sanoo pitävänsä tätä tehtävää hienona näköalapaikkana ayrshiremaailmaan. Lauran mielestä kaikkein tärkeintä on ollut, että yhdistyksessä on voinut olla mukana toimiakseen rodun hyväksi. "Yhdistys ei ole minua varten, vaan minä yhdistystä varten." Laura pitää Suomen Ayrshirekasvattajia nykyään rodulle niin tärkeänä, että ilman yhdistystä rotu saattaisi tänä päivänä olla suurissa vaikeuksissa ja siksi hän arvostaa suuresti kaikkia karjanomistajia, jotka tekevät vapaaehtoistyötä yhdistyksen hyväksi. Lauran mielestä valinta Vuoden Ayrshirekasvattajaksi on arvokas tunnustus, koska oma rotuyhdistys on ayrshirejalostajalle tärkein taustatuki.

Hauskimpia kokemuksia yhdistyksen piirissä ovat Lauran mielestä olleet ensimmäisten vuosien kasvattajatapaamisten illanvietot. Porukkaa oli vielä sen verran vähän, että kaikki tunsivat toisensa, mutta joka kerta saatiin mukaan uusiakin kasvoja. Illanvietoissa oli hyvä henki ja lämmin yhteenkuuluvaisuuden tunne, eivätkä ne olleet rymyjuhlia vaan aidosti tosi hauskoja, ohjelmallisia koko perheen tapahtumia.

Hienointa puolestaan on ollut yhdistyksen aseman vakiintuminen kansainvälisesti arvostetuksi rotuyhdistykseksi sekä ayrshirerodun kehittyminen Suomessa. Kun yhdistys perustettiin, kukaan ei olisi voinut uskoa, missä reilun kymmenen vuoden päästä ollaan. Ensimmäisillä Kanadan matkoilla nähtiin rakenteeltaan upeita lehmiä, jollaisia ei ollut tiedetty olevan olemassakaan ja nyt sellaisia on Suomessakin lukuisissa karjoissa, jotka ovat lähteneet tosimielellä eläinainestaan kehittämään. On ollut motivoivaa ja tyydyttävää nähdä se muutos, joka monissa karjoissa on tapahtunut sen jälkeen, kun karjanomistajat ovat havainneet voivansa itse tehdä jotain karjansa kehittämiseksi, tarttuneet toimeen ja saaneet tuloksia aikaan. Yhdistyksenä Suomen Ayrshirekasvattajat on saavuttanut vakiintuneen aseman rodun vuosinäyttelyn, oman lehden, luokitustoiminnan ja Maailman Ayrshirefederaation jäsenyyden kautta, jolloin toiminta rodun hyväksi on tullut helpommaksi. Yksikään edistysaskel ei kuitenkaan ole tullut helpolla, vaan kaikki on ollut karjanomistajien omaa ansiota ja kovan työn tulosta, yhdistyksen alkuaikoina suorastaan taistelua tuulimyllyjä vastaan.

Ayrshirerodun tulevaisuus näyttää Lauran mielestä hyvältä, vaikka uhkakuviakin on olemassa. Rodulla on paljon vahvuuksia, sillä ayrshire pärjää kaikenlaisissa tuotantoympäristöissä ja siinäkin tapauksessa, että rakenteessa olisi korjattavaa, Ayrshirelehmä vaan sinnittelee. Rodulla on myös hyvät maidon pitoisuudet, utareterveys, kestävyys ja vastustuskyky. Tuotospotentiaalia ayrshirellä on, mutta Suomessa suurin osa lehmistä ei koskaan näe parhaita tuotosvuosiaan, eli hyvän tuotoksen estää jokin muu kuin geneettinen perimä. Suurimpana uhkana rodulle Laura pitää Viking Geneticsin sonnipolitiikkaa, joka on muuttanut rodun muutamassa vuodessa punaiseksi. Kuinka paljon jää suomalaista ayrshireä jäljelle, kun Tanskan sonnit on kierrätetty populaatiossa? Valtava usko genomeihin ja valtakunnallisten päätösten perustuminen niihin on iso riski. Laura muistuttaa, että genomit ovat vain apuväline jalostuksessa. Hän toivoo, että Ayrshirekasvattajien kautta pystyttäisiin jakamaan asiallista tietoa jalostusasioista ja säilyttämään maalaisjärki tallella tilatasolla. Tulevaisuudessa rotua on saatava lypsytyyppisemmäksi, jotta utarerakennetta saadaan parannettua kestävämmäksi, sillä paksujen reisien väliin on mahdotonta saada paikkaa utareelle. Laura toteaa, että Suomen Ayrshirekasvattajat on nykyään niin vahva, että jos rodun pärjääminen riippuu yhdistyksestä, niin rotu kyllä tulee pärjäämään. Positiivinen signaali on myös se, että joka vuosi löytyy uusia ihmisiä, jotka ymmärtävät rodun arvon ja haluavat pitää sitä ayrshiren hyvien ominaisuuksien vuoksi. Jokainen yksittäinen karjanomistaja voi vaikuttaa rodun säilymiseen juuri pitämällä ayrshire-eläimiä navetassaan.

Oman karjan kehittämisestä Lauralla on selkeä näkemys. Jalostustyön tulokset realisoituvat ruohonjuuritasolla, eli jalostuksen tuloksena syntyneiden eläinten pitää ensisijaisesti olla tuottavia ja toimivia käytännön oloissa navetassa, ei riitä että ne ovat hyviä paperilla. Vaikka täydellistä lehmää ei ehkä koskaan saa, karjanomistajalla pitää olla jalostustavoitteensa kirkkaana mielessä ja niistä on pidettävä kiinni, luutuneet periaatteet pitää unohtaa. Joukolan tilalla muutettiin jalostustapaa totaalisesti reilu kymmenen vuotta sitten siirtymällä käyttämään pääasiassa kanadalaisia ayrshiresonneja. Jos haluaa yhtenäisen karjan, ei jalostuslinjauksia pidä jatkuvasti vaihtaa, vaan kannattaa käyttää keskenään samantyyppisiä sonneja, jotka samalla sopivat omiin jalostustavoitteisiin. Jos käyttää vähän kaikkea, niin saa vähän kaikkea ja hyvin harva lopulta haluaa karjaansa suurta hajontaa. Vaikka erilaiset tulosteet ja raportit ovat tärkeitä, menestyäkseen jalostajan pitää tuntea rotu, suvut ja yksittäiset eläimet. Eläimiä pitää katsoa ja taas katsoa, koska vain katsomalla voi oppia. Kun tuntee lehmänsä ja sen, minkälaista jälkeä mikäkin sonni jättää, oppii tietämään, millainen parituskumppani kullekin lehmälle on sopiva.

Laura on ollut monissa ayrshirerotuun liittyvissä asioissa mukana vuosien varrella. 2000-luvun alussa Suomen Ayrshirekasvattajat etsivät yhteistyötahoja, joiden kautta voisi vaikuttaa rodun asioihin ja tulevaisuuteen. Faban hallituksen ja keinosiemennysosuuskuntien toimitusjohtajien kanssa pidettiin useita palavereita keskustellen valtakunnan jalostuslinjauksista, eläinaineksen rakenteesta, kestävyydestä ja sonninemävalinnasta. Laura on edustanut Suomen Ayrshirekasvattajia maailman Ayrshirefederaation kokouksissa USA:ssa Madisonissa vuonna 2004 ja Suomessa vuonna 2008. Ammatillisessa mielessä ja oman karjasilmän kehittämisen kannalta parasta ja mieluisinta on kuitenkin ollut vuonna 2004 alkanut luokitustoiminta. Lähtötilanne oli se, että suomalaiset karjanomistajat eivät tienneet mitään luokituksesta, kunnes kuultiin että Ydinkarjassa on käynyt ruotsalainen luokittaja ja ryhdyttiin ottamaan asiasta selkoa. Vuonna 2004 Ayrshirekasvattajat sai

Vuoden 2013 Ayrshirekasvattaja

vuosinäyttelynsä tuomariksi kanadalaisen Yves Charpentierin, joka oli aikaisemmin toiminut ammattiluokittajana Kanadassa. Vain yksi tärkeä lause tarvittiin: "Yves, olisiko mahdollista, että tulisit Suomeen luokittamaan lehmiä?" ja siitä käynnistyi AF-luokitustoiminta. Laura vastasi luokituskierrosten organisoinnista, isosta osasta käytännön toteutusta ja tietojen tallennuksesta vuoteen 2010 saakka. Näyttelyiden järjestäminen, näyttelyluettelot sekä erilaisissa näyttelytoimikunnissa mukana olo, lehden toimittaminen sekä kotisivujen päivittäminen kuuluivat yhdistyksen sihteerin toimialaan ja olivat mieluisia tehtäviä. Samanhenkinen porukka on siivittänyt Lauran palavaa halua rodun eteenpäin viemiseen ja uusien juttujen ideointi on ollut helppoa, kun niille on saanut vastakaikua ja ideoita on päässyt "jalostamaan". Kipinää ja taistelutahtoa on antanut myös se, että ayrshiren jalostaminen tai yhdistyksen toiminta ei aina ole ollut helppoa, vaan usein taistelua epäoikeudenmukaisuutta vastaan ja ayrshirerodun aseman puolustamista. Kaikesta edellä mainitusta huolimatta Laura sanoo, että kaikkein parasta on sittenkin ruohonjuuritasolla työskentely, parhaat keskustelut käydään yleensä lehmän äärellä navetassa ja se palkitsee, kun huomaa, että on saanut siirrettyä omaa innostustaan eteenpäin. Lehmien katsominen ei lakkaa kiinnostamasta! Tämän ehtymättömän innostuksen on varmasti huomannut jokainen Lauran tunteva.

Koska Laura on luottamustoimensa takia ollut paljon poissa kotoa, kotijoukkojen tuki ja uurastus on ollut erittäin tärkeää. Laura on onnellinen siitä, että koko perhe arvostaa ayrshirerotua eikä emännän rientoja ole haluttu rajoittaa, koska on nähty ne rodun kannalta tärkeiksi. Perheen lapsista erityisesti Lilli on vahvasti mukana käytännön karjanhoidossa, näyttelytoiminnassa sekä kaikissa lehmiin liittyvissä aktiviteeteissa. Lauran mieltä lämmittää, että perheestä löytyy joku toinenkin ayrshirejalostukseen hurahtanut. Lillin kanssa on käyty monet hyvät keskustelut oman karjan eläimistä, pohdittu mahdollisia näyttelyyn lähtijöitä ja ruodittu eri eläinten pieniä rakenteellisia yksityiskohtia. Lopuksi Laura hehkuttaa "ayrshiremaailmaa", joka on samanhenkisine ihmisineen ainutlaatuinen kansainvälinen yhteisö ja valtava rikkaus. Tuo ayrshire-yhteisö on tullut sekä Joukolan tilalle että kaikille muillekin ayrshirekasvattajille bonuksena hienon rodun jalostamisen ja kasvattamisen myötä!

Onnea ja jatkuvaa menestystä Joukolan Ayrshirelle!

Nina Nieminen